

omdat er hopelooze vertragingen waren en tegenwerkingen, maar in dieperen zin teleurstellingen, omdat het innerlijk gave en rijpe werk ontbreekt.

Er zijn er, die in deze geheele technische overheersching geen toekomst zien en den persoonlijken en nationalen stempel, die ondanks de internationale gelijkschakeling der middelen, toch nog aanwezig blijkt in de gebouwen, als een restant zien van het oude en goede, dat bij het groeien van het technische imperialisme spoedig geheel opgeteerd zal zijn. Zij gelooven niet. Zij zien slechts, geresigneerd of toornig, ondergang. Wat niet moeilijk is bij deze gedesorganiseerde, tegen een achtergrond van politieke en sociale spanningen, roekelooze wereld-manifestatie, die slechts van buiten haar feestelijke charme een beetje heeft, maar niet genoeg om de demonische werkelijkheid, waar deze tenten en gebouwen de opgeschroefde en opgewonden uitingen van zijn, geheel te verbergen.

Het materiaal om te schelden en te vloeken, op deze blikkerende vertooning van creatieve onmacht; op deze architectonische verknoeiing van de goddelijke harmonie der Seine-oevers en de grandioze aspecten der stad; op de wereld, die zich alleen nog maar vereenigen kan om elkander te overtroeven; het vloek-materiaal ligt inderdaad opgehoopt aan de Seine-oevers. Er is geen reden verrukt te zijn over de officieele vorderingen in de twaalf jaren na de tentoonstelling der decoratieve kunsten in Parijs (1925). Het zuivere en goede is er verborgen, zeldzaam en niet welsprekend. De overhand heeft het zich etaleerende en afficheerende leven, dat ons vijandig tegen blikkert in de zilveren en glazen vlakken en vormen, die alom het aspect beheerschen. Maar het is gevaarlijk en onjuist al te zeer toe te geven aan de neiging tot den banvloek over dit Sodom en Gomorra, omdat het voert tot ongeloof in de regenererende krachten van het leven, dat zijn schoone en zuivere mogelijkheden, zijn groote stijgingen in het verleden altijd slechts bij wijze van moment heeft bereikt, na eindeloos strijden en vechten, na talloze beproevingen, vallen en opstaan. Zooals het is in het leven van den individueelen mensch, zoo is het ook in het leven der menschheid. Er is geen bestendigheid, geen duurzaamheid mogelijk van de toestanden van zuiver en helder evenwicht, vrede en geluk, die ons van tijd tot tijd ten deel vallen. Maar zij stralen hun kracht niettemin uit en wij trekken er ons aan op in de dieptepunten van het leven. Wij kunnen blijkbaar niet anders dan ons voorbereiden, altijd weer voor-bereiden om de voorwaarden aanwezig te doen zijn, waarin een vervulling, die slechts ten deele van ons afhangt en nooit een persoonlijke verdienste is, mogelijk kan zijn.

Er is geen sprake van, dat onder de duizenden menschen, die in dezen moeilijken tijd zoeken naar waarachtige voorwaarden, waarin bepaalde levensmogelijkheden in vervulling kunnen gaan, niet bezielde werkers zouden zijn, die het beste willen. Fouten zijn, uit een persoonlijk oogpunt, altijd slechts betrekkelijk. Eerder dan fouten zijn het logische gevolgen van veel